

geschiedenis en staatsinrichting CSE KB

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o.

Voorts heeft het College voor Examens (CvE) op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet CvE de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examiner. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examiner past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Examens.
- 2 De directeur doet de van de examiner ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommitteerde toekomen.
- 3 De gecommitteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Examens.

De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.

- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke gecommiteerde aanwijzen. De beoordeling van de derde gecommiteerde komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
 - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;

- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.
Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten.
Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht.
Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 57 scorepunten worden behaald.

Voor dit examen zijn de volgende vakspecifieke regels vastgesteld:

- De vakinhoudelijke argumenten waarvan sprake is in de algemene regel 3.3 moeten voor het vak geschiedenis en staatsinrichting afkomstig zijn uit gezaghebbende, wetenschappelijk verantwoorde publicaties.
- Indien in een antwoord 'voorbeeld van een juist antwoord' staat, bevat het antwoord **voorbeelden** van juiste antwoorden. Het is **geen** opsomming van alle denkbare juiste antwoorden.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.

Staatsinrichting van Nederland

- 1 **A**
- 2 **maximumscore 1**
Voorbeeld van een juist antwoord is (één van de volgende):
- Kiesrecht-demonstranten komen uit de lagere klassen.
 - Zij willen niet bij de massa horen / demonstreren is ordinair.
- 3 **maximumscore 2**
- nummer 2 1
 - nummer 3 1
- 4 **maximumscore 2**
- persoon: 3 (= P.J. Troelstra) 1
 - stroming: c (= socialisten) 1
- 5 **C**
- 6 **maximumscore 1**
Uit het antwoord moet blijken dat hij gebruikmaakt van het recht van initiatief / het recht om als (Tweede) Kamerlid wetsvoorstellen in te dienen.
- 7 **maximumscore 2**
- ontwikkeling 1 (= de emancipatie van katholieken) 1
 - ontwikkeling 4 (= verzuiling) 1
- 8 **maximumscore 2**
Bij a hoort 3 (= indiening van het wetsvoorstel door de minister).
Bij b hoort 2 (= bespreking van het wetsvoorstel in de Tweede Kamer).
Bij c hoort 1 (= bespreking van het wetsvoorstel in de Eerste Kamer).
Bij d hoort 4 (= ondertekening van de wet door de koning(in)).
Bij e hoort 5 (= publicatie van de wet in het Staatblad).
- indien vijf antwoorden juist 2
indien vier of drie antwoorden juist 1
indien minder dan drie antwoorden juist 0
- 9 **C**

Vraag	Antwoord	Scores
10	maximumscore 1 ombudsman	
11	B	
12	maximumscore 1 Uit het antwoord moet blijken dat de controlerende taak/het controleren van de regering wordt bedoeld.	
13	maximumscore 1 Uit het antwoord moet blijken dat zij gebruik wilden maken van het budgetrecht / het recht om een begroting goed of af te keuren.	
14	B	
15	maximumscore 1 Eerst 3, dan 2, vervolgens 1 en ten slotte 4.	
	<i>Opmerking</i> <i>Er is maar één juiste volgorde.</i>	
16	A	

Historisch overzicht vanaf 1900

17	A	
18	maximumscore 2 Voorbeeld van een juist antwoord is: <ul style="list-style-type: none"> • negatief beeld in 1914 over het Duitse leger: het Duitse leger treedt wreed/hard/streng op (tegen de Belgische bevolking) / heeft de tegenstander (het neutrale België) onder de voet gelopen/bezet • positief beeld over het Duitse leger volgens de Duitse legerleiding in 1915: het Duitse leger helpt (de Belgische bevolking/vluchtelingen) / is vriendelijk/behulpzaam 	1 1
19	maximumscore 2 Uit het antwoord moet blijken dat: <ul style="list-style-type: none"> • de bron kenmerkend is voor periode 2 (= 1930-1940) • omdat er toen (vanwege de economische crisis) veel werklozen waren (die de tijd doorbrachten met spelletjes zoals schaken en domino) 	1 1

Vraag	Antwoord	Scores
20	<p>maximumscore 2</p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sterke politieke positie van Hitler, want zijn partij/de NSDAP is de grootste partij geworden (met 43,9%)/heeft de meeste stemmen behaald • maar Hitler heeft niet alle macht, want zijn partij/de NSDAP heeft minder dan 50% van de stemmen/geen absolute meerderheid behaald / andere partijen hebben samen (in absolute zin) meer stemmen dan de NSDAP behaald / hebben samen meer macht (maar vanwege hun onderlinge verdeeldheid hadden ze feitelijk weinig macht) 	<p>1</p> <p>1</p>
21	C	
22	<p>maximumscore 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • nummer 1 • nummer 3 	<p>1</p> <p>1</p>
23	<p>maximumscore 1</p> <p>Uit het antwoord moet blijken dat de maatregel gericht was tegen het oppakken/wegvoeren van Joden/de eerste razzia's op Joden.</p>	
24	B	
25	<p>maximumscore 2</p> <p>Bij a hoort 4 (= mobilisatie). Bij b hoort 1 (= capitulatie). Bij c hoort 3 (= deportatie). Bij d hoort 2 (= collaboratie).</p> <p>indien vier antwoorden juist indien drie of twee antwoorden juist indien minder dan twee antwoorden juist</p>	<p>2</p> <p>1</p> <p>0</p>
26	<p>maximumscore 1</p> <p>Uit het antwoord moet blijken dat het om D-Day/operatie Overlord/de invasie in Normandië gaat.</p>	
27	<p>maximumscore 1</p> <p>Uit het antwoord moet blijken dat de kampbewakers wilden voorkomen dat de Engelse militairen zouden ontdekken wat (voor gruwelijkheden) er zich in het kamp had(den) afgespeeld / de kampbewakers al het bewijs wilden vernietigen dat herinnerde aan (de achtergronden van/de gruwelijkheden in) het concentratiekamp.</p>	

Vraag	Antwoord	Scores
28	<p>maximumscore 2</p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is:</p> <ul style="list-style-type: none"> • begrip, omdat (één van de volgende): <ul style="list-style-type: none"> – Duitsland verwoest was / er voedseltekort was / de economie nog niet hersteld was. – ook Duitsers slachtoffers waren van (de politiek van) Hitler. – het van belang was de Duitsers voor zich te winnen tegenover het communisme in de opkomende Koude Oorlog. • boosheid, omdat (één van de volgende): <ul style="list-style-type: none"> – de Amerikaan (als bevrijder) (in)direct de schuld krijgt van alle ellende veroorzaakt door Hitler/de Duitsers zelf. – er uit de tekst nog steeds sympathie voor de nazi's gelezen kan worden/het nazisme niet veroordeeld wordt, maar als een alternatief gezien wordt. – de Duitsers als voormalige vijand/tegenstander geen recht van spreken hebben/het hun eigen schuld is / het wel chantage lijkt. 	<p>1</p> <p>1</p>
29	<p>maximumscore 1</p> <p>Uit het antwoord moet blijken dat het kenmerk past bij het leiderschapsbeginsel/Führerprincipe/(onvoorwaardelijke) gehoorzaamheid aan de leider / dictatuur / een totalitaire staat / militarisme.</p>	
30	C	
31	C	
32	<p>maximumscore 1</p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is (één van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none"> – Deze meisjes werden niet voorbereid op betaald werk buitenshuis / alleen voorbereid op huishoudelijk werk/het werk van huisvrouw/moeder, zoals het doen van de was. – Deze vorm van onderwijs (waarbij wasles gegeven werd) was alleen voor meisjes bedoeld/toegankelijk (en niet voor jongens). 	
33	<p>maximumscore 2</p> <p>Uit het antwoord moet blijken dat het gaat om twee voorbeelden van een verschil in de manier van leven tussen jongeren en hun ouders, zoals minder/meer gezagsgetrouw, meer/minder vrije seksuele moraal, verschil in kleding, verschil in haardracht, verschil in muzikale voorkeuren, enzovoorts.</p> <p>per juist voorbeeld waarbij een verschillende manier van leven tussen jongeren en hun ouders duidelijk gemaakt wordt</p>	<p>1</p>
34	C	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

35 maximumscore 1

Voorbeeld van een juist antwoord is (één van de volgende):

- De raketten van de Sovjet-Unie vormden een directe bedreiging voor de steden/de bevolking van de Verenigde Staten.
- Cuba ligt zo dichtbij de Verenigde Staten dat de Verenigde Staten vonden dat de Sovjet-Unie opereerde in hun invloedssfeer.
- De plaatsing van de raketten door de Sovjet-Unie zou het machtsevenwicht verstoren.

36 B

37 maximumscore 1

Voorbeeld van een juist antwoord is (één van de volgende):

- (Een verenigd) Duitsland was in de 20e eeuw (tot twee keer toe) de (mede)veroorzaker van (wereld)oorlogen geweest.
- Ze zagen in een sterk/verenigd Duitsland een (militaire/economische/politieke) bedreiging.

38 maximumscore 1

Voorbeeld van een juist antwoord is (één van de volgende):

- De Muur werd beschouwd als (Duits) cultureel erfgoed (dat behouden moest blijven) / had een historisch/educatief doel.
- Sommigen wilden de (restjes van de) Muur als waarschuwing/symbool tegen de dictatuur/het communisme behouden.
- Sommigen hadden kritiek op de West-Duitse overheersing / de hervorming van hun stad/land.
- Sommigen verlangden terug naar de communistische tijd van weleer.

39 F

40 maximumscore 2

- bewering 1 1
- bewering 2 1

41 C

42 B

43 maximumscore 2

Eerst 1, dan 4, dan 2, dan 6, vervolgens 5 en ten slotte 3.

Opmerking

Als door het weglaten van één foutief geplaatst nummer een verder foutloze reeks ontstaat, wordt 1 scorepunt toegekend.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

44 maximumscore 1

Voorbeeld van een juist antwoord is (één van de volgende):

- persoon: Aletta Jacobs
Het is terecht dat deze persoon in het Historisch Overzicht staat, omdat zij voor het vrouwenkiesrecht streed / veel gedaan heeft voor de emancipatie van vrouwen.
- persoon: Anne Frank
Het is terecht dat deze persoon in het Historisch Overzicht staat, omdat zij symbool staat voor de Jodenvervolging / Holocaust / de gevolgen van discriminatie.
- persoon: Jozef Stalin
Het is terecht dat deze persoon in het Historisch Overzicht staat, omdat door hem veel landen in Oost-Europa communistisch werden / symbool staat voor de dictatuur/het totalitaire (communistische) systeem in de Sovjet-Unie / een van de geallieerde leiders was die Hitler had verslagen.
- persoon: Ronald Reagan
Het is terecht dat deze persoon in het Historisch Overzicht staat, omdat hij een grote rol gespeeld heeft bij de beëindiging van de Koude Oorlog.

Opmerking

Alleen als na een keuze voor een persoon een juist, historisch argument gegeven wordt waaruit blijkt dat deze persoon van grote betekenis is geweest, mag 1 scorepunt worden toegekend.

5 Inzenden scores

Verwerk de scores van de alfabetisch eerste tien kandidaten per school in het programma WOLF.

Zend de gegevens uiterlijk op 29 mei naar Cito.

6 Bronvermeldingen

- bron 1 A. van der Kaap e.a., Publieke tribune Staatsinrichting van Nederland, Leiden 1986, pag. 64.
- bron 2 I.J. Brugmans, Stapvoets voorwaarts, Bussum 1970, pag. 107.
- bron 3 S. Bartlema e.a., Burgers en besluitvorming, Staatsinrichting in historisch perspectief, Culemborg 1970, pag. 50.
- bron 4 naar: J.P. Stoop, 'Om het volvoeren van een christelijke staatkunde', De Anti-Revolutionaire Partij in het Interbellum, Hilversum 2001, pag. 118.
- bron 5 naar: J. ter Haar, De Lage Landen bij de zee, deel 4, Bussum 1971, pag. 334.

- bron 6 naar: F. Vlemminx, Een nieuw profiel van de grondrechten. Een analyse van de prestatieplichten ingevolge klassieke en sociale grondrechten, Den Haag 2002, pag. 131.
- bron 7 naar: Volkskrant, 22 januari 1986.
- bron 8 naar: F. Vlemminx, Het profiel van de sociale grondrechten, Zwolle 1994, pag. 142 en 143.
- bron 9 naar: http://www.ambtenaar10.nl/index.php?option=com_content&view=article&id=39&Itemid=42
- bron 10 J. Constant e.a., Documentaire 20e eeuw, Zwolle 1992, pag. 110.
- bron 11 W. van de Hulst en K. Koch, Ooggetuigen van de Eerste Wereldoorlog, Amsterdam 2004, pag. 36.
- bron 12 Nederland in de 20ste eeuw: 1930-1940, Hoogeveen 2004, pag. 15.
- bron 13 J. Hess & F. Wielenga (red.), Duitsland en de democratie 1871-1990, Meppel 1992, pag. 104 en 105.
- bron 14 naar: M. Hughes en C. Mann, Het leven in Duitsland tijdens het Hitlerbewind, Aartselaar 2002, pag. 51, 56, 58 en 60.
- bron 15 W. Kalkwiek e.a., Studiegids 1990, Nederland 1939-1946, Amsterdam 1989, pag. 60.
- bron 16 P. Janssen, Een paar minuten is het stil, beelden van een oorlog, Alphen aan de Rijn 1970, pag. 12.
- bron 17 L. de Vries, Een fascinerende selectie uit de jaargangen 1933-1945 van Volk en Vaderland, Laren 1973, pag. 122.
- bron 18 naar: G. Blond, Invasie 6 juni 1944 (oorspronkelijke titel: Le Débarquement), Hoorn 1951, pag. 88.
- bron 19 naar: A. Herzberg, Amor Fati, Amsterdam 1946, pag. 98.
- bron 20 A. Manning e.a., Onze jaren, de geschiedenis na 1945, Amsterdam 1976, pag. 203. (uit: H. Richter, 1945 - Ein Jahr in Dichtung und Bericht, Frankfurt am Main 1965)
- bron 21 T. Berger, Entdecken und Verstehen, band 3, Frankfurt am Main, z.j., pag. 161, (karikatuur uit Simplicissimus, München 1949)
- bron 22 A. Manning e.a., Onze Jaren, geschiedenis na 1945, Amsterdam 1976, pag. 2637.
- bron 23 bewerkt door Cito/CvE
- bron 24 afb. 1: C. Bol, Met open armen (uit: Kleio, juli 2005, pag. 5).
 afb. 2: K.A. van den Hoek (red.), De Bevrijding, Rotterdam 1978, pag. 95.
 afb. 3: NRC Handelsblad (red.), De val van het Sovjetrijk, Amsterdam 1992, pag. 87.
 afb. 4: S. Erpel (red.), Hitler und die Deutschen, Volksgemeinschaft und Verbrechen, Dresden 2010, pag. 59.
 afb. 5: M. van Rotterdam, de 70's, Utrecht 2005, pag. 17.
 afb. 6: http://p4.focus.de/img/gen/i//HBilp5q4_Pxgen_r_1100xA.jpg